

Magyarország Alkotmánybírósága

1015 Budapest
Donáti u. 35-45.

a Szegedi Törvényszék
Büntetés-végrehajtási Csoportjának
útján

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/ 0 1 6 1 8 - 2 / 2019
Érkezett:	2019 NOV 12.
Beérkezett:	Kérelmiroda:
Melléklet:	db:

TÁRGY: alkotmányjogi panasz

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Az Alkotmánybíróságról szóló ZM. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a következő alkotmányjogi panaszt terjesztem elő.

Kérelem

Alulírott

(születési hely: [REDACTED])

anyja neve: [REDACTED]

lakcím: [REDACTED]

tartózkodási hely: [REDACTED]

a Szegedi Törvényszék és Börtön, 6724 Szeged, Mars tér 13.) kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a következőkben részletesen kifejtendőkre alapján az Abtv. 27. §-a szerint vizsgálja felül a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának (a továbbiakban: Bv. Csoportjának) 5.Bv.1066/2018/M. számon hozott elsőfokú végzését és a Szegedi Törvényszék azt helybenhagyó, 3.Bpkt.109/2019/2. számon hozott másodfokú végzését, a végzéseknek az összhangját Magyarország Alaptörvényével, hatáskörében az Abtv. 43. §-ának megfelelően semmisítse meg az Alaptörvénnyel ellentétes két bírói döntést, kötelezze a Szegedi Törvényszéket új elsőfokú eljárás lefolytatására, annak keretében eredeti, alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás iránti kérelmem érdemi vizsgálatára.

I. Jogalap

Kérelmem anyagi jogi jogalapja Magyarország Alaptörvényének III. cikke

Érk.: 2019 SZEP 23

Példány: 1 Mell: 17

Az ügyiratsz.: 5 Bv 1066/2018

Érkezett:

Szegedi Törvényszék

Általános ügykezelési kézikönyvvel

Faxos/Postai

Postán

Születési idő: [REDACTED]

(kinzás és embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés fiktuma), XXIV. cikke (hatóságok tisztességes eljárásához való jog) és XXVIII. cikke (tisztességes bírósági eljáráshoz és jogorvoslatihoz való jog).

Kérelmem eljárásjogi alapja az Alaptörvény XXIV. cikke ((2) bekezdés d) pont), valamint az Abtv. 27. és 43. §-a.

II. Indítványozó személyes érintettsége

Személyes érintettségemet igazolja, hogy a végzések az én, A Büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési eljárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Btv.) 10/A. §-a szerinti kártalanítási ügyekben születtek, melyben kérelmezői minőségben vettem részt. Kártalanítási kérelmemmel a Szegedi Fegyház és Börtön útján a Szegedi Törvényszékhez fordultam. A lefolytatott eljárás eredményeképp a bíróság kérelmemet érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Érintettségem, úgy hiszem, nyilvánvaló, mivel az alapeljárásban több mint 16 évnél, alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények közötti fogvatartásom miatti kártalanításról döntöttek.

III. Határidő

A Szegedi Törvényszék 3.Bpf. MOG/2019/2. számú, másodfokú, 2019. július 23-i keltezésű, július 26-án a Szegedi Fegyház és Börtönben érkeztetett végzést július 29-én kézbesítették részemre, így az Abtv. 30. §-a alapján alkotmányjogi panaszom határidőben kerül benyújtásra.

IV. Jogorvoslati lehetőségek kimentése

A végzésekkel szemben további jogorvoslati lehetőségem nincs. Az alapügyben fellebbeztem, ugyanakkor a másodfokú, végleges végzéssel szemben nincs számomra további rendes jogorvoslati lehetőség biztosítva.

Felülvizsgálatnak bíróságon nincs helye bv. ügyekben.

A Btv. 71. § (A) bekezdése értelmében a kártalanítási ügyeket érintő, 70/A. és 70/B. § szerinti, bv. bírói eljárások utólagos folytatására nincs lehetőség, így ez az eljárás sem alkalmas arra, hogy az engem érint jogszérmét általa or-

vasolni lehessen.

Jelen ügyben kérelmet tervezek előterjeszteni néhány héten belül a Legfőbb Ügyészségen azt kérve, hogy a legfőbb ügyész szíveskedjen jogorvoslatot bejelenteni a törvényesség érdekében. A Legfőbb Ügyészségre előterjesztett kérelmem nyilván nem jelenti, hogy az ügy biztosan a Kúria előterületére kerül, csak indítvány előterjesztése iránti kérelemről van szó. Ezenfelül az 1001/2013. (II.27.) Alkotmánybírósági Tű. Határozat az Alkotmánybíróság ügyrendjéről 32.§-ának (1) bekezdése szerint „az Abtv. ... 27.§ b) pontjában... foglalt jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Abtv. ... 27.§-a szerinti alkotmányjogi panasz akkor is benyújtható, ha törvény felülvizsgálati kérelem vagy indítvány benyújtását is lehetővé teszi.”

Ami a Szegedi Törvényszék másodfokú végzésének 2. oldalán írtakat illeti, miszerint ismételt előterjesztett kérelmemet esetleg érdemben vizsgálják, az ügyben érintett időszak vége óta volt rá példa, hogy egy hónapnál hosszabb ideig az alapvető jogokat nem sértő elhelyezési körülmények között voltam fogva tartva, a jogsértő állapot megelőző megszűnte óta pedig 6 hónapnál több idő telt el, így a Btvt. 10A.§-ának (4) bekezdése értelmében a kérdéses, jogsértő időszakra kártalanításban már nem részesülhetnek az ismételt benyújtott kérelem eredményeként sem.

V. Alapvető alkotmányjogi jelentőség és bírói döntést érdemben befolyásoló Alaptörvény-ellenesség

Jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés alapvető jelentőségét az adja, hogy a sérelmezett döntések az Alaptörvényben, annak XXVIII. cikkében foglalt jogaimat teljes mértékben károsították. Önkényes bírói jogértelmezés eredményeként úgy utasították el érdemi vizsgálat nélkül, formai hiányosságra alaptalanul hivatkozva, kártalanítási kérelmemet, ami miatt bírósághoz és jogorvoslatihoz való jogom is sérült.

Jelen beadványban fennsorolt végzések olyan bírói jogértelmezés eredményeként születtek, ami sérti az Alaptörvény B) cikkéből fakadó jogállamiság elvét. Az Alaptörvény XXVIII. cikke értelmében a bíróságoknak a jogszabá-

lyukat azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezni, de a kártalanítási eljárásban az eljáró bíróság értelmezése önkényesen alkalmazta a releváns jogszabályokat, így olyan döntések születtek, amik sértik az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított jogaimat (a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslatához), tehát megállapítható a bírói döntést érdemben befolyásoló Alaptörvény-ellenesség.

Az ügy alapvető alkotmányjogi jelentőségét támasztja alá az is, hogy a fennmaradt végzés ember méltóságomat is érinti, hiszen az Alaptörvény III. cikkében foglalt, kirzár, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmának a Magyar Állam általi be nem tartását kompenzálni hivatott eljárás során sérültek Alaptörvényben védett jogaim. Ezért jelen beadványban tárgyalt kérdéssel úgy vélem, a tisztelt Alkotmánybíróságnak érdemben kell foglalkoznia.

Véleményem szerint az alapul fekvő bírósági peren kívüli eljárásban, ha az eljáró bíróság a jogszabályokat okoszerűen és nem önkényesen értelmezte volna, így tisztességesen folytatta volna le az eljárást, kérelmem érdemben került volna elbírálásra.

VI. Adatkezelési nyilatkozat

Az Abtv. 52.§ (5) bekezdése alapján kérem adataim zártan kezelését.

VII. Tények

2017. június 28-án a Szegedi Fegyház és Börtönben reintegrációs Tisztem részére átadtam az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás iránti kérelmemet és a kapcsolódó, a Btv. 144/B. § szerinti panaszomat. Előbbi a Szegedi Fegyház és Börtön a Szegedi Törvényszék Bv. Csoportjának J.Bv.1066/2018/6. számú, 2019. január 31-i tájékoztatása szerint 2018. május 23-án továbbította részükre.

A Szegedi Törvényszék Bv. Csoportja J.Bv.1066/2018/II. számon 2019. május 30-án kelt, a Szegedi Fegyház és Börtön által június 14-én érkezett, részemre június 18-án kézbesített végzésében kártalanítási kérelmemet érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Az indokolás szerint ennek oka, hogy nem terjesztetem elő a Btv. 144/B. § szerinti panaszt a fogvatartásért felelős szerv

vezetőjéhez, ezzel hiányzik a kérelem érdemi elbírálásának egyik törvényi feltétele, nevezetesen az, hogy az elítélt panaszt terjesszen elő a fogvatartásért felelős szerv vezetőjéhez, sérelmezve az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményeket. A bíróság jogi álláspontja szerint az ügyben nem volt lehetőség arra, hogy a Btv. 436. § (10) és (11) bekezdésében foglalt átmeneti szabályokat alkalmazni lehessen, mivel 2017. január 01. napja után folyamatosan, a mai napig is fogvatartásban vagyok, ezért kérelmem érdemi vizsgálat nélkül el kellett utasítani.

A végzéssel szembeni fellebbezésemben kifejtettem, hogy szerintem helytelenül értelmezték a vonatkozó jogszabályhelyeket, nekem még nem is kellett volna a Btv. 144/B. § szerinti panaszt benyújtanom, ill. leírnom, hogy ennek ellenére benyújtottam. Elsődlegesen késtem kérelmem érdemi vizsgálatát, másodlagosan új eljárás lefolytatását.

A Szegedi Törvényszék másodfokú, 3.Bp.kf.1109/2019/2. számú, 2019. július 23-án kelt, a Szegedi Fegyház és Börtön által július 26-án érkeztetett, részemre július 29-én kézbesített végzésében helyben hagyta az elsőfokút. Ebben, bár megerősítették, hogy benyújtottam a Btv. 144/B. § szerinti panaszt, azt egy nappal elkésletnek minősítették, minthogy azt a kártalanítás iránti kérelem benyújtása előtt vagy azzal egyidejűleg kellett volna szerintük beadnom, míg álláspontjuk szerint a Szegedi Fegyház és Börtön tájékoztatása alapján az egy nappal a kártalanítási kérelem előterjesztése után került benyújtásra, 2017. június 29-én. Megismételte továbbá a Törvényszék az elsőfokú végzés azon értelmezését, miszerint a 2017. január 01. napját követően is folyamatosan fogvatartásban lévő elítéltek esetében a Btv. általános szabályai szerint kell vizsgálni a kérelem benyújtásának feltételeit.

VIII. A bírói döntések Alaptörvény-ellenességének oka

Az Alkotmánybíróság 32/2014 (XI.3.) számú határozatában megállapította, hogy bár az Alaptörvény külön cikkben szabályozza az emberi élethez és méltósághoz való jogot (II. cikk) és a kínzás, embertelen, megalázó bánásmód, ill. büntetés tilalmát (III. cikk), az alkotmányozó hatalom normaszervezési módja csupán formai különállást valósít meg, így az Alkotmánybíróság értelmezésében a III.

akkor (1) bekezdésében megjelenő tilalmak az emberi élethez és méltósághoz való jog megsértése tilalmának önálló, speciális megfogalmazásai is egyben. E felfogás összhangban van az Emberi Jogok Európai Egyezménye 3. cikkének az Emberi Jogok Európai Bírósága által kibontott tartalmával is, amely szerint az említett tilalmak megszegése az emberi méltóság sérelmét is jelenti.

A fogvatartottak alapjogaiba „történő beavatkozás jogalapját a büntetőeljárásban meghozott jogerős ítélet teremtí meg, a tényleges korlátozás, beavatkozás azonban a végrehajtás menetében történik. Az egyének helyzetében jogilag ugyan az elítélés, ám ténylegesen a végrehajtás ténye váltja ki az érzékelhető változást.” (57/1992. (I. 30.) AB határozat, legutóbb megerősítve: 30/2013. (X. 28.) AB határozat) Az Alkotmánybíróság mindezekre figyelemmel hangsúlyozza, hogy a kínzás, az embertelen vagy megalázó bánásmód, ill. büntetés tilalmának abszolut jellegéből következik, hogy érvényesülését minden esetben — így a fogvatartás végrehajtása során is — biztosítani kell.

Jelen beadványban támadott bírósági végzések sértik az Alaptörvény III. cikkét, mivel nem biztosítanak kompenzációt részemre szabadságvesztés büntetésem végrehajtása során elszenvedett, kínzás, embertelen, ill. megalázó bánásmód, ill. büntetés tilalmába ütköző sérelmek miatt. Ezen sérelmeimért semmilyen kompenzációt nem kaptam a Szegedi Törvényszék végzései értelmében. E tilalom jellegéből fakadóan olyan alapjog, melynek sérelme sokszor csak utólagos kompenzációval orvosolható. Jelen ügyben a bv. intézetek állapota miatt az állam nem képes biztosítani az emberhez méltó fogvatartási körülményeket, pedig ez kötelezettsége.

Az államnak biztosítania kell, hogy a személy fogvatartása az emberi méltóság tiszteletben tartásával összeegyeztethető körülmények között történjen, hogy az intézkedés végrehajtásának módja és módszere ne vesse az egyént a fogvatartással öhatatlanul együtt járó szenvedés elkerülhetetlen szintjét meghaladó gyötrelém és nehézség alá. Rendkívül hosszú időt töltöttem az említett tilalmakba ütköző fogvatartási körülmények között, amiért semmilyen kompenzációban nem részesültem, mert az új, magyarországi jogorvoslat nem volt hatékony.

Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga

van ahhoz, hogy perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes eljárás keretében bírálja el.

Az Alkotmánybíróság megfogalmazásában „a tisztességes eljáráshoz való jog az Alkotmányban explicit módon nem revesített, de az alkotmánybírói gyakorlatban az 57. § (1) bekezdésébe foglalt független és pártatlan bírósághoz való jog, illetve a 2. § (1) bekezdéséből eredő eljárási garanciák védelmének egymásra vonatkoztatásából tartalomlag levezetett alkotmányos alapjog” (315/E/2003. AB határozat).

„A „tisztességes eljárás”... követelménye nem egyszerűen egy a bíróságnak és az eljárásnak... megővített tulajdonságai közül (ti. mint „igazságos tárgyalás”), hanem... az alkotmányi rendelkezésben foglalt követelményeken túl az általában elfogadott értelmezése szerint... olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiányára ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás „méltánytalan” vagy „igazságtalan”, avagy „nem tisztességes” (6/1998. (III. M.) AB határozat).

Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a tisztességes eljáráshoz való jog vizsgálata kapcsán a szükségességi-arányossági teszt alkalmazása is indokolt. E szerint „alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható” (III/1522/2014. (XI. M.) AB határozat).

Jelen ügyben eljárt bíróság a Btv. 144/B. § szerinti paraszlehetőség bevezetésének céljából kiindulva figyelmen kívül hagyta a kártalanítási eljárás célját és azon egyéttel mű jogszabályi rendelkezéseket, amelyek a Btv. 144/B. § szerinti parasz benyújtásának kötelezettsége alól mentesíteneek engem, megfosztva ezzel a bírósághoz való jogomtól.

Annak ellenére, hogy nekem jelen ügyben még nem lett volna kötelességem, benyújtottam a paraszt is, meghozza a kártalanítási kérelemmel egy napon, 2017. június 28-án, és a kérelemmel együtt, ezért nem láttam azt el keltezéssel. A br. intézetek működésének, a fogvatartotti kérelmek, paraszok feldolgozása módjának egyik velejárója, hogy amit egy munkanap adott időpontja után juttat el a fogva-

tartott reintegrációs tisztjének vagy szociális segédelőadójának, azt legkorábban már csak következő munkanap rögzítik a számítógépes nyilvántartásban. Ezért van, hogy a kártalanítás iránti kérelemben 2017. június 28-i dátummal szerepel a nyilvántartásban (a kézzel írt pld. ráirt keltezése nyomán), a Btv. 144/B. § szerinti panaszom viszont június 29-vel (keltezés hiján a következő munkanap dátumával). Ezzel kapcsolatban igazdári kérelemmel fordultam a Szegedi Fegyház és Börtönhöz, de azt a választ kaptam, hogy ilyet csak hatóság részére adnak. Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, szíveskedjenek ezt megkérni az intézettől.

Ez azonban nem változtat azon, hogy a Szegedi Törvényszék első- és másodfokon is jogtalanul sagaszkodott ahhoz, hogy nekem kötelezettségem volt a Btv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása.

A bíróság ezt figyelmen kívül hagyta, mivel kitért abból a jogértelmezési keretből, amelyet számára az Alaptörvény előírt. Az önkényes bírói jogértelmezés sértheti az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglalt, tisztességes eljáráshoz való jogot.

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában összekapcsolta a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot és az önkényes jogalkalmazás tilalmát. Elvi élel kimondta: „[A] bírói függetlenségnek nem korlátja, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság leányegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapjával.” (20/2017. (VII. 18.) AB határozat)

Az Alkotmánybíróság azonban csak kivételesen, szigorú feltételek fennállása esetén állapítja meg a jogalkalmazói önkény miatt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét. Tehát a contra legem jogértelmezés és jogalkalmazás önmagában nem alapozza meg az alkotmányellenességet. A contra legem jogalkalmazásnak egyben alkotmányellenesnek, azaz az Alaptörvénnyel ellentétesnek kell lennie (contra

constitutionem). Jelen esetben a bírósági jogértelmezés a rá vonatkozó, az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyta, enni contra constitutionem vált önkényessé, és így a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogom sérelmét is okozta.

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában rögzítette, hogy nem tekinti feladatának a bírósági jogalkalmazás felülvizsgálatát, csupán annak alkotmányos kereteinek betartását ellenőrzi, különös tekintettel a bírósági jogértelmezésnek az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglalt lényeges elemeire, egyrészt az alapjogi érintettség, valamint a jogszabály célhoz kötött jogértelmezési alapelv vizsgálatára. Maga az Alaptörvény XXVIII. cikke is így fogalmaz, hogy a jogértelmezésnek a jogszabály célját elsősorban kell figyelembe venni, és nem zárja ki, hogy a jogszabály tartalmának megállapításakor a bíróság egyéb szempontokra is figyelemmel legyen, és hogy ezek mérlegelése során, indokolt esetben, a jogszabály eredeti céljával ellentétes következtetésre jusson. Az a bírósági mérlegelés azonban, amely a jogszabály céljának vizsgálatát teljes mértékben és kifejezetten kizárja, már Alaptörvény-ellenes.

Ugyanakkor az Alkotmánybíróság fenti gyakorlatát annyiban pontosította, hogy elismerte: vannak helyzetek, amikor egy szabályozás felidőzése, kitagítása a bíróságok részéről már nem jogértelmezési, hanem contra legem jogalkalmazási — tulajdonképpen jogalkotási — tevékenységet jelent, ami felveti a bíróságok törvényeknek való alávetettségé elvének a sérelmét. „A jogállamiság elvéből, követelményéből az is következik, hogy a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntésének eszközüvé. Ellenkező esetben sérülne a jogbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatósági és előre láthatósági elvárás” (3026/2015. (II. 9.) AB határozat).

Jelen ügyben a végzés indoklása az Alaptörvény XXVIII. cikkének értelmezési klauzulájából úgy indult ki, hogy a Btv. 144/B.§ szerinti panasz jogintézmény bevezetésének célját vette kizárólagosan figyelembe egy másik jogintézmény, a Btv. 10A § szerinti kártalanítási eljárás különös szabályainak alkalmazásakor — jelen esetben ezen szabályok figyelmen kívül hagyásával. A bíróság tehát figyelmen kívül hagyta a Btv. 436.§ (10)-(11) bekezdéseinek a rendszertani és nyelvtani értelmét,

és ezáltal téves következtetésre jutott.

Kiemelendő, hogy az enyémhez hasonló ügyekben más törvényszékek által alkalmazott stabil gyakorlat ellentétes. Sőt, a Szegedi Törvényszéken is akad még ilyen. A Törvényszék Bv. Csoportja 2019. július 18-i, 20. Bv. M9/2018/20. számú, elsőfokú végzésében is az enyémhez hasonló ügyben, hasonló indoklással döntött érdemi vizsgálat nélküli elutasításról, ám a Törvényszék 2019. augusztus 23-i, 2. Bplf. 1290/2019/2. számú, másodfokú végzésében ezt elfogadhatatlannak tartotta, az elsőfokú végzést hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra kötelezte. (Ld. később.)

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint (3027/2018. (II.6.) AB határozat) a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja az alkotmányszövegben kifejezetten nem nevesített bírósághoz való jog valamennyi feltételét is. Az Alkotmánybíróság értelmezésében tehát a tisztességes eljáráshoz való jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthesse. Önmagában a bírói út igénybe vételének formális biztosítása ugyanis nem elegendő az eljárési garanciák teljesítéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. A tisztességes eljárás követelménye tehát magában foglalja a hatékony bírói jogvédelem igényét is.

Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben azt is rögzítette, hogy a bírósághoz fordulás alapvető joga nemcsak a beadványok előterjesztésének jogára szorítkozik, hanem a bírósági eljárásban a fél pozícióját biztosítja a személyeknek. A személyek alanyai, alakítói és nem tárgyai, „elszenvedői” a bírósági eljárásnak. Alaptörvényben biztosított joguk van arra, hogy a bíróság az eljárásba vitt jogait és kötelességeiket elbírálja, s ne csak az ezeket tartalmazó beadványról mondjon véleményt, és arra is, hogy lehetőséget kapjanak a bírósági döntés alapjául szolgáló tényállással és jogi kérdésekkel kapcsolatban nyilatkozataik megtételére. (59/1993. (XI.29.) AB határozat)

Jelen ügyben a bíróság fent már kifejtett contra legem jogalkalmazásával megfosztotta a bírósághoz való hozzáférés jogától, és ezzel összefüggésben a jogorvoslatához való jogtól is, hiszen a 2017. január 01. napját megelőző időszakra a kérelem el-

bírálatára abban az esetben is volt lehetősége a bíróságnak, ha az általuk alkalmazott contra legem jogértelmezést vesszük alapul. A kártalanítási eljárást bevezető jogszabálymódosítás hatálybalépését megelőző fogvatartási időszakra ugyanis a kérelem elbírálásának minden feltétele biztosított volt.

Szerintem az eljárt bíróságok az ügy eldöntésére irányadó jogszabályokat okserűtlenül és önkényesen értelmezték, így az ügyben született végzések törvénytől, sőtük továbbá a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjogokat.

A Btvt. 436.§ (10) bekezdése szerint „E törvénynek a [Btvt.] és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény 22. §-ával megállapított 10/A. § szerinti kártalanítási igény benyújtására az az elítélt... is jogosult, akinek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül szűnt meg...”

Ugyanezen szakasz (11) bekezdése a következőkről rendelkezik: „A (10) bekezdés esetén a 10/A. § (4) bekezdésben meghatározott jogvesztő határidő e rendelkezés hatálybalépésének napjával kezdődik. A (10) bekezdés alapján benyújtott kérelmek elbírálása során a 10/A. § (6) bekezdése nem alkalmazható...”

Az itt idézett (11) bekezdés értelmezése körében kiemelendő, hogy „A (10) bekezdés esetén...” szövegrész akként értelmezhető helyesen, hogy az akár csak a (10) bekezdés a) pontjának fennállása esetén is alkalmazható.

A Btvt. 436. § (10) bekezdésének a) pontja és a (11) bekezdése együttesen, helyesen akként értelmezhető, hogy az a fogvatartott is jogosult a kártalanítási igény előterjesztésére, akinek sérelme 2017. január 01. előtt egy éven belül szűnt meg. Esetében a kérelem érdemi elbírálásának nem feltétele a fogvatartó intézet parancsnokához címzett panasz meglete.

2017. január 01. napja előtt a kártalanításra vonatkozó jogszabályi rendelkezés nem létezett, így irracionális dolog elvárni, hogy a 2017. január 01. napját megelőző időszak tekintetében a kérelem érdemi vizsgálatához előfeltétel legyen a panasz meglete. A panasz intézménye a Btvt. 144/B. §-ban 2017. január 01. napjával jelent meg, így a panasz megtételének szükségességére vonatkozó érvelés a bírósági határozatokban csak a 2017. január 01. napjával kezdődő időszakra értelmezhető.

Ahogy az említett Szegedi Törvényszék végzésben (2.Bp.kf. 1290/2019/2.) áll:

„Az elsőfokú bíróság vizsgálata megalapozatlanság miatt érdemi felülbírálatra nem alkalmas, a Be. 592. § (1) bekezdés a) pontjában írtaknak megfelelően megalapozatlan tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság téves jogértelmezés folytán a fogvatartott kártalanítás iránti kérelmét érdemi vizsgálat nélkül elutasította és a kártalanítás iránti kérelem érdemi elbírálásához szükséges tényállást nem állapított meg.

A kártalanítás iránti kérelem benyújtásának, ill. érdemi elbírálásának [a Brtv. 144/B. § szerinti panasz megletére vonatkozó] feltétele... kizárólag a 2017. január 1. napját követő időszak vonatkozásában alkalmazható tekintettel arra, hogy a Brtv.-nek a kártalanításra, a kártalanítás iránti igény érvényesítésére vonatkozó rendelkezései — köztük a 10/A. § (1)-(8) bekezdései — 2017. január 1. napján léptek hatályba, ezt megelőzően a Brtv. azonos, ill. hasonló tartalmú rendelkezést nem tartalmazott.

Nem kérhető számon a kérelmezőn olyan feltétel teljesítésének elmaradása, melyet jogszabályi rendelkezés nem írt elő. Ennek megfelelően nem róható a kérelmező terhére a panasz előterjesztésének hiánya azon időszak — így a 2017. január 1. napját megelőző fogvatartás — vonatkozásában, mely időszak tekintetében a panasz benyújtását a kártalanítás iránti igény érvényesítésének előfeltételeként meghatározó törvényi előírás nem volt.

A Brtv. egyetlen rendelkezése sem írja elő, hogy a 2017. január 1. napját követő időszakban is fogvatartott kérelmezők esetében a Brtv. 436. § (10)-(12) bekezdéseiben rögzített átmeneti rendelkezések... ne lennének alkalmazhatóak.

Az elsőfokú bíróság annak kimondásával, hogy a Brtv. 436. § (10)-(12) bekezdésében foglalt átmeneti rendelkezések a kérelmező vonatkozásában nem alkalmazhatóak, tekintettel arra, hogy 2016. december 31. napjáig nem szabadult, és vonatkozásában az alapjogokat sértő elhelyezési körülmények egyéb módon sem szűntek meg, olyan előfeltételt kíván meg a kártalanítás iránti kérelem érdemi elbírálásához, melyet a hatályos Brtv. nem tartalmaz.

Arra való hivatkozással, hogy az elítelt a Brtv. 144/B. §-a szerinti panaszt nem terjesztette elő, kizárólag a 2017. január 1. utáni időszak vonatkozásában utasít-

ható el érdemi vizsgálat nélkül az elített kártalanítás iránti kérelem.

A Be. 592. § (1) bekezdésének a) pontjának megfelelően az elsőfokú bíróság ítélete teljes egészében megalapozatlan, ha az elsőfokú bíróság nem állapított meg tényállást.

A Be. 610. §-a szerint teljes megalapozatlanság esetén a másodfokú bíróság nem egydöntő végzésével hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét és az elsőfokú bíróságot új eljárássra utasítja.

A kártalanítás iránti kérelem elbírálását illetően a bíróság által megállapított tényállásnak értelemszerűen a kérelem elbírálásának alapjául szolgáló, a kérelemben megjelölt és szerelmezett körülményekre – a fogvatartás kifogásolt körülményeire – vonatkozó, a bíróság által bizonyítottként elfogadott és jelentőséggel bíró konkrét életbeli tényeket kell tartalmaznia. A tényállás tartalmát és terjedelmét a kártalanítás iránti kérelemben konkrétan megnevezett, a kérelmező által kifogásolt fogvatartási körülmények határozzák meg.

Az elsőfokú bíróság a fogvatartott kártalanítási kérelmének érdemi vizsgálatát teljes jogértelmezés folytán nem folytatta le, ennek megfelelően a kártalanítás iránti kérelem elbírálásához szükséges, az elbírálás tekintetében jelentőséggel bíró tényeket – a fogvatartott által kifogásolt elhelyezési körülmények egyike tekintetében – sem állapította meg.

Amint a Szegedi Törvényszék e végzése is leszögezi, konkrét törvényi rendelkezés hiányában a Btv. 436. § (10) és (11) bekezdésében foglalt szabályokat – ahogy bármely más törvényhelyt – megszorítóan értelmezni nem lehet.

Az alapul fekvő kártalanítási eljárásban a 2000. október 17. napja és 2016. december 31. napja közötti időszakra nézve a kártalanítási kérelmet érdemben kellett volna vizsgálni.

A Szegedi Törvényszék kártalanítási ügyekben hozott végzéseiben megnyilvánuló jogértelmezés diszkrét és önkényes. Szembe megy a hosszú ideje követett országos bírósági gyakorlattal, és amint bemutattam, esetenként a Szegedi Törvényszék más bírái által követetté is. A tisztességes bírósági eljáráshoz való alapfaj alap törvényi előírása tartalmilag magában foglalja, hogy az egyes jogszabályokat a bíróságok kötelesek diszkrétan, a jogszabály rendeltetésének is megfelelően értelmezni. Mivel az alapul fekvő eljárásban nem ez történt, a Szegedi Törvényszék eljárás-

rása sérti az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdésében rögzített, tisztességes bírósági eljárás-hoz való alapjogomat, egyértelműen.

IX. Szükségesség-arányosság kérdése

Az alapjogkorlátozás vonatkozásában annak indokoltságát, ill. arányosságát kell vizsgálni. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a fenttőlentül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Jelen esetben nem azonosítható az az alkotmányos érték sem, aminek védelmében indokolt a korlátozás, ebből következően az arányosság fel se merül.

X. Összefoglalás

Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése a tisztességes bírósági eljárás-hoz biztosít jogot, és nem annak eredményét vagy eredménye helyességét garantálja. Jelen esetben a bírói jogértelmezések a Btv. 10/A. § szerinti lástakontási eljárás lényegével ellentétesek, azaz, hogy a kérelmező a fogvatartás alatt elszenvedett sérelmeiért egy magyarországi fórum előtt hatékony jogorvoslatban részesüljön.

A tisztelt Alkotmánybíróság gyakorlata is rámutat, hogy a tisztességes eljárás-hoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, mely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen. Önmagában a bírói út igénybevételének formális biztosítása ugyanis nem elég az eljárási garanciák teljesedéséhez, mert az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt szolgálják, hogy megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést.

A bíróság az Alaptörvény B) cikke (1) bekezdéséből következő jogbiztonság követelményét megsértve a tisztességes eljárás sérelmét okozta. A végzések ilyen Alaptörvény-ellenessége megfosztott attól, hogy az engem ért jogsérelmek, melyek az Alaptörvény III. cikket sértik, magyarországi bírói fórum előtt legyenek kompenzálhatóak.

A fent kifejtettek alapján kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a Szegedi

Törvényszék Bv. Csoportjának 5. Bv. 1066/2018/M. számú hozott végzését és az azt helyben hagyó, a Szegedi Törvényszék 3. Bp.kf. 1109/2019/2. számú végzését, mint Alaptörvény-ellenes bírói végzéseket, döntéseket, megsemmisíteni szíveskedjék. Kérem, hogy a Szegedi Törvényszék kötelezzék is elsőfokú eljárás lefolytatására.

XI. Csatolt dokumentumok

- Kártalanítás iránti nyilatkozat (az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás iránti kérelem)
- Btv. 144/B. § szerinti, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panasz a Szegedi Fegyház és Börtön, mint fogvatartó intézet parancsnokához, mint a fogvatartásért felelős szerv vezetőjéhez
- Btv. 144/B. § szerinti panaszról a Szegedi Fegyház és Börtön számítógépes nyilvántartásban szereplő felvezetése
- nyilatkozatom a kártalanításra vonatkozó időszakról
- Szegedi Törvényszék fájékeztetése
- Szegedi Törvényszék Bv. Csoportjának elsőfokú végzése 5. Bv. 1066/2018/M. számú
- fellebbezésem az elsőfokú végzéssel szemben
- Szegedi Törvényszék másodfokú végzése 3. Bp.kf. 1109/2019/2. számú
- igazolási kérelem a Szegedi Fegyház és Börtön parancsnokához, hogy igazolhasam, a Btv. 144/B. § szerinti panaszt időben adtam ki

Feltételezem, hogy az alkotmányjogi panasz szempontjából nem relevánsak, de amennyiben tévedek természetesen megküldöm a tisztelt Alkotmánybíróságnak a következő dokumentumok másolatait is:

- eddigi fogvatartásom zárlatelhelyezési adatai
- a vonatkozó időszakra a kártalanítási kérelemhez annak idején mellékelte kiegészítés: a kifogásolt körülmények részletes leírása, ombudsmanni jelentések (15. ill. 135. oldal)
- nyilatkozatom arról, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságához nem for-

dultam kártalanítási igényrel, máig sem

- a Legfőbb Ügyészségnek küldött, felülvizsgálatot indítványozó kérelmem (eddig azért nem terjesztettem elő, mert az igazolási kérelmekre adott válasza vártam)

Bizva a tisztelt Alkotmánybíróság válaszában

tisztelettel

SZERED, 2019. SZEPTEMBER 17.

